

Стецюк П.А., д.е.н., професор
Державний університет
інформаційно-комунікаційних технологій

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто теоретичні та практичні питання формування системи інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. Проаналізовано різні підходи до визначення предметного змісту інформаційного забезпечення та наведено його авторську інтерпретацію. На цій концептуальній основі визначено структурну схему системи інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства. Розкрито найбільш суттєві вимоги до якості інформації в контексті управління фінансовими ресурсами. Проаналізовано інформаційні можливості вітчизняної фінансової звітності за окремими сферами інформаційного забезпечення менеджменту фінансових ресурсів підприємства. На основі результатів проведеного аналізу та узагальнення літературних джерел визначено, що при розробці автоматизованої системи інформаційного забезпечення фінансового менеджменту підприємства необхідно дотримуватися певних принципів. Розкрито їх суть та значимість.

Ключові слова: управління, інформація, інформаційні ресурси, інформаційне забезпечення, інформаційні системи, фінансові ресурси, фінансовий потенціал, підприємство.

Постановка проблеми. Невід'ємними елементами усіх видів та форм менеджменту підприємства є аналіз і прогнозування тенденцій розвитку різноманітних економічних процесів. Успішна реалізація цих функцій управління передбачає наявність актуальної, оперативної, точної та достовірної інформації. Саме тому від стану інформаційного забезпечення залежить адекватність оцінки різних аспектів економічної діяльності підприємства і, зокрема, процесів формування та використання фінансових ресурсів, розробка обґрунтованих прогнозів їх перспективного розвитку, якість прийнятих управлінських рішень у цій предметній сфері фінансового менеджменту що в кінцевому підсумку визначає успіх та результативність їх практичної реалізації.

З розвитком економіки підприємства, зростанням динамізму та невизначеності у його зовнішньому оточенні та внутрішньому середовищі, збільшуються обсяги використовуваної у процесі управління фінансовими ресурсами інформації. Одночасно зростають вимоги до її якості та оперативності. Зазначене визначає теоретичну та прикладну актуальність вирішення проблемних питань інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та прикладним питанням управління фінансовими ресурсами, у тому числі і його інформаційному забезпеченню, присвячені наукові розвідки багатьох провідних вітчизняних дослідників. Варто відзначити праці таких дослідників як І.П. Босак [1], І.М. Боярко [2], О.Є. Гудзь [4], О. І. Маслак [10], О.Г. Мельник [11], М.Є. Рогоза [14], М. С. Уткіна [17].

Необхідність розширення та поглиблення дослідження проблемних питань інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами визначається їх багатоаспектністю та відсутністю єдиного підходу до вирішення. Крім того, на наш погляд,

окремі теоретичні та методичні питання в частині організації використання сучасних інформаційних технологій для забезпечення системи управління фінансовими ресурсами приділяється недостатньо уваги.

Метою статті є проведення аналізу основних елементів інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства для визначення напрямів удосконалення і розвитку інформаційної підтримки системи прийняття управлінських рішень у цій сфері фінансового менеджменту.

Виклад основних результатів дослідження. Управління фінансовими ресурсами підпорядкований завданням реалізації виробничих та інвестиційних програм підприємства і має цільову стратегічну спрямованість на економічний розвиток. Одночасно вирішуються такі завдання як підвищення рівня конкурентоспроможності на товарних і фінансових ринках, забезпечення оперативної фінансової адаптивності в динамічному ринковому середовищі. Обґрунтування управлінських рішень у цій сфері пов'язане з розглядом декількох альтернативних варіантів. Така варіативність прогнозно-аналітичних розрахунків та оцінок постійно потребує значного обсягу відповідної інформації. Це вимагає перманентних дій по її збору, накопиченню, систематизації, обробці, аналізу, інтерпретації та зберіганню. Одночасно виникає доцільність створення відповідної інфраструктури, яка забезпечує адекватні методи та інструменти якісних інформаційних комунікацій і взаємодії між підприємством, як соціально-економічною системою, та зовнішнім середовищем, а також між його внутрішніми системними елементами.

Вирішення завдань інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами базується на розумінні його предметної сутності як певної системи. Тому важливо з'ясувати його інтерпретацію в науковій літературі.

Нині у науковій літературі відсутня однозначність стосовно визначення предметного змісту інформаційного забезпечення. В залежності від мети та конкретних завдань економічного аналізу чи наукового дослідження їх автори розглядають інформаційне забезпечення в аспектах, які умовно можна виділити у три групи:

сукупність дій по формуванню та використанню інформаційного середовища управління [1, с. 194, 9, с. 66];

система інформаційного обслуговування загального та функціонального менеджменту [5, с. 19, 7, 8];

комплекс відповідних процедур, який із заданою періодичністю надає у визначене місце необхідну інформацію для здійснення управлінської діяльності [6, 12 с.20, 14, с 260].

Варто зазначити, що у наукових публікаціях зустрічається й інша систематизація підходів різних авторів до інтерпретації змісту інформаційного забезпечення, згідно з якою виділяють системний, концептуальний та результативний підхід [10, с.24].

На основі узагальнення літературних джерел визначаємо інформаційне забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства як цілеспрямовано сформовану систему збору, обробки, накопичення, збереження та поширення актуальної й релевантної інформації про економічні процеси у сфері фінансової діяльності, яка включає інформаційні ресурси, інформаційні технології, програмне забезпечення та технічні засоби.

На цій концептуальній основі структурну схему системи інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства можна представити наступним чином (рис. 1).

Підприємство представляє собою складну соціально-економічну систему, в контексті якої «...інформація набуває факторні ознаки виробничого ресурсу, який має вартість і існує у вигляді продукту, бере участь в економічному обороті і має можливість до відтворення» [11, с. 137]. З економічним розвитком пов'язана зміна доміанти у ресурсному забезпеченні відтворювального процесу. Нині саме інформаційні ресурси поряд з фінансовими ресурсами набувають пріоритетну роль у цьому процесі.

Матеріальною основою інформаційних ресурсів є інформація, від змісту, часу надходження та можливості обробки якої повністю залежить якість та результативність

управлінських фінансових рішень. Тому до якості інформації висуваються певні вимоги. У спеціальній літературі визначено широке коло таких вимог. Найбільш суттєвими серед них ми вважаємо об'єктивність, повнота (достатність), адекватність, репрезентативність, актуальність і своєчасність, точність та доступність.

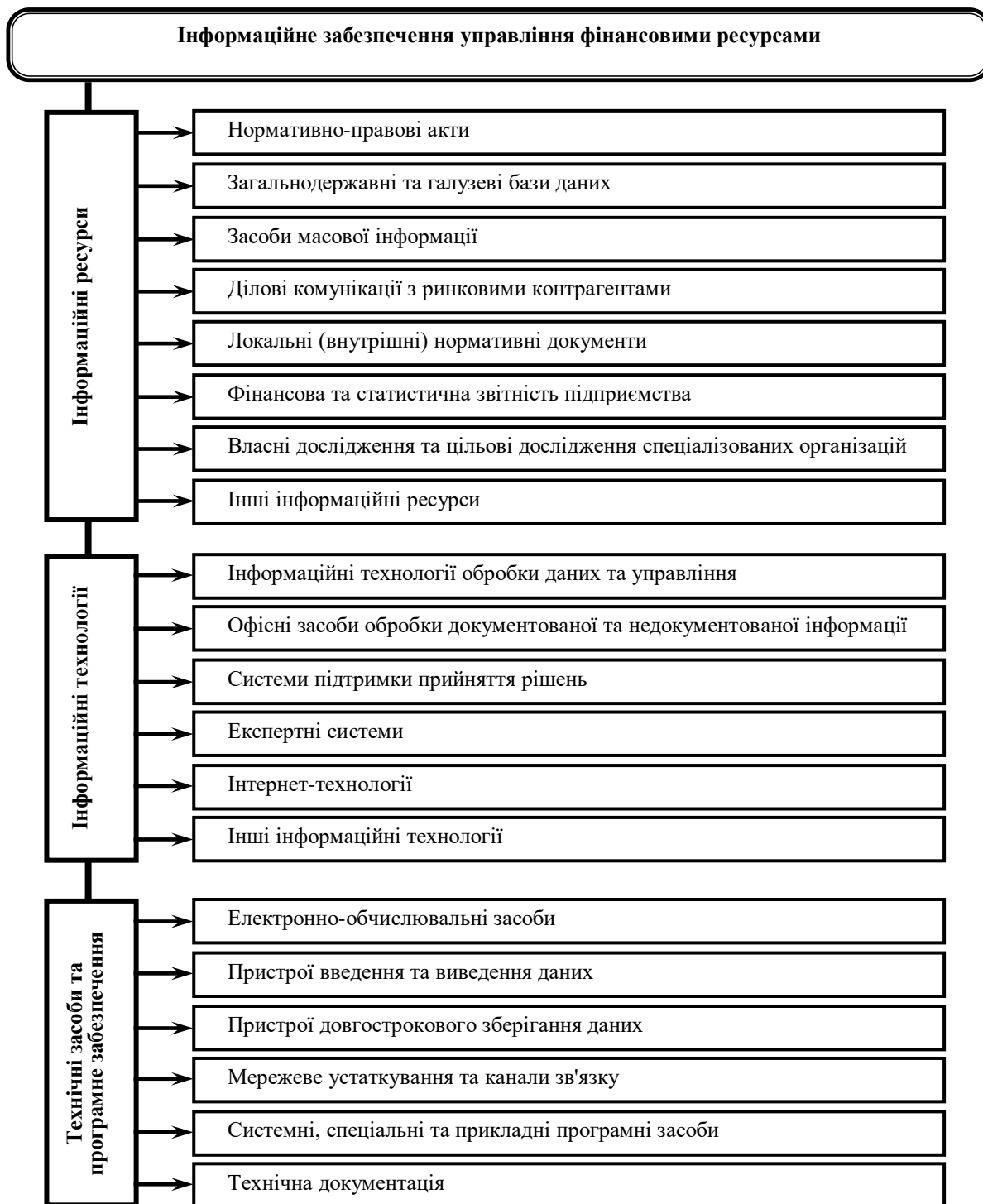

Рис. 1. Система інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства
Джерело: складено на основі [5, 18, 19].

Виходячи із можливостей та завдань підприємства, особливостей економічної діяльності та її нормативно-правового регулювання можуть використовуватися різні підходи до формування системи інформаційного забезпечення управління фінансовою діяльністю. У

практиці вітчизняних підприємств переважно воно будується на існуючій системі бухгалтерського обліку, яка регламентується стандартами та іншими вимогами до організації і ведення бухгалтерського обліку, нормами податкового законодавства та інших регламентуючими документами. Крім того, певний вплив на формування та практичну реалізацію цієї системи мають організаційно-економічні умови здійснення виробничої діяльності та вимоги власників і бізнес-партнерів підприємства.

Орієнтація системи інформаційного забезпечення на використання бухгалтерської (фінансової) звітності та даних бухгалтерського управлінського обліку потребує оцінки їх інформаційних можливостей в контексті управління фінансовими ресурсами (табл. 1).

Впровадження системи інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами передбачає здійснення автоматизації управлінського впливу на бізнес-процеси їх формування та використання, а також на інші економічні ресурси, що залучені до цих процесів. Сучасні інформаційні системи та технології фінансового менеджменту забезпечують широке коло переваг у процесі збору, обробки та інтерпретації інформації, дозволяють їх автоматизувати, а також прискорюють доступу до інформаційних ресурсів різним користувачам. Функціональні можливості таких систем включають: реєстрацію, обробку та зберігання інформації з різноманітних як внутрішніх, так і зовнішніх джерел; виконання аналітичних і прогнозних розрахунків та представлення у формі, сприятливий для адекватного сприйняття й інтерпретації; забезпечення передачі інформації виконавцям у прийнятній формі, у тому числі й документарній; моніторинг економічних процесів та контроль повноти і своєчасності виконання управлінських рішень у сфері формування та використання фінансових ресурсів; регламентування прав доступу до баз даних, аналітичних і прогнозно-аналітичних документів та інших інформаційних ресурсів; створення інструментів та можливостей оперативного пошуку необхідних інформаційних даних; інтеграція внутрішніх комунікаційних структур із зовнішніми інформаційними системами; забезпечення безпеки внутрішніх і зовнішніх інформаційних каналів.

Таблиця 1.

Інформаційні можливості фінансової звітності щодо інформаційного забезпечення управління фінансовими ресурсами підприємства

Інформаційні розділи	Інформаційні можливості бази у контексті управління фінансовими ресурсами	Аналітичні особливості діагностики
1. Інформація про ресурси підприємства	Оцінка можливості підприємства здійснювати поточну діяльність та генерувати грошові потоки	Аналіз оборотності елементів структури активів, аналіз формування та використання фінансових ресурсів
2. Інформація про активи, дебіторську та кредиторську заборгованість, поточних та довгострокових зобов'язаннях	Оцінка можливості формування фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел	Аналіз платоспроможності та ліквідності, чистих активів, фінансової стійкості та доцільності інвестування в активи підприємства
3. Інформація про фінансові результати діяльності підприємства	Виявлення та оцінка впливу факторів на формування та використання фінансових ресурсів; оцінка показників ефективності їх формування та використання	Оцінка фінансової стійкості, аналіз фінансових результатів, рентабельності і прибутковості діяльності
4. Інформація про грошові потоки	Оцінка обсягів формування фінансових ресурсів та можливості їх зростання на основі аналізу грошових потоків	Аналіз грошових потоків
5. Інформація про структуру власних та позикових джерел	Оцінка достатності наявного фінансових ресурсів та потреби в позикових коштах	Аналіз структури капіталу, фінансових ризиків, оцінка фінансової стійкості тощо

Джерело: складено на основі [3, 15, 16].

Аналіз та узагальнення літературних джерел [2, 13, 20] та інших показав, що при розробці автоматизованої системи інформаційного забезпечення фінансового менеджменту підприємства слід керуватися такими принципами:

- *системності*, яка забезпечується моделюванням структурних та функціональних зв'язків та взаємовідносин між елементами керуючої і керованої підсистемами;
- *методичної єдності*, основою якої виступає єдиний методичний підхід до проектування та реалізації базових структурних елементів інформаційної системи, а також до організації технології і процедур обробки, передачі та зберігання інформації;
- *безперервності планування*, у контурі якого вихідні параметри поточного фінансового циклу використовуються як вхідні параметри наступного фінансового циклу;
- *ієрархічності*, що формується шляхом забезпечення структурною адекватністю керуючої та керованої підсистем інформаційної системи;
- *модульності*, що передбачає формування основних функціональних компонентів інформаційної системи як відносно автономних модулів;
- *логічної структуризації зв'язків* на основі однозначного у плані інтерпретації формального опису логічного та алгоритмічного зв'язку між елементами й модулями інформаційної системи;
- *відкритості*, конститутивним атрибутом якої є можливість коригування системи показників та алгоритмів їх розрахунку, системи початкової та результативної інформації, а також форм документів;
- *стандартизації параметрів*, що створює можливість еластичної інтеграції інформаційної системи в єдиний інформаційний простір загальної системи інформаційного забезпечення підприємства або систем іншого рівня ієрархії;
- *масштабування параметрів*, яке забезпечує можливість оцінки зміни системи показників та параметрів на всіх часових інтервалах прогнозованого періоду.

Вибір форми, потужності, структури програмного і апаратного забезпечення автоматизованої інформаційної системи управління фінансовими ресурсами носить індивідуальний характер і залежить від виробничої потужності, складності структури системи його управління, інтенсивності інформаційних потоків, обсягів та складності інформаційних ресурсів, що підлягають обробці, стратегічних та оперативних завдань, а також фінансових та кадрових можливостей підприємства.

Висновки. Таким чином, встановлено, що успішне управління фінансовими ресурсами не можливе без застосування сучасних інформаційних технологій. Для реалізації інформаційної підтримки цієї сфери фінансового менеджменту необхідно створення в його рамках систем інформаційного забезпечення. Обґрунтовано її структуру та основні компоненти, розкрито логіку та етапи формування. Визначено основні вимоги до якості інформації з позиції управління фінансовими ресурсами.

Список використаних джерел

1. Босак І.П. Палига Є.М. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект. *Регіональна економіка*. 2007. №4. С 193-195.
2. Боярко І.М. Гриценко Л.Л., Рябенков О.В. Концептуальна модель організації системи фінансового контролінгу на підприємстві. *Вісник Університету банківської справи*. 2017. № 1 (28). С. 71-77.
3. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2013. № 1, URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1721>
4. Гудзь О.Є. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в управлінні підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2. С.4-12. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/p_1010_70172914.pdf?file=p_1010_70172914.pdf

5. Денисенко М.П. Колос І.В. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством. *Економіка та держава*. 2006. № 7. С 19-24.
6. Дятлов Є.В. Система інформаційного забезпечення у сфері зовнішньоекономічної діяльності: наукові погляди щодо формування та розвитку. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 1 (100). 101-102.
7. Євтушенко О.А. Інформаційне забезпечення управління відтворенням основних засобів машинобудівного підприємства. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2015. № 1 (18). С.84-91.
8. Іванова В. В. Інформаційне забезпечення економіки, заснованої на знаннях: монографія. К.: Логос, 2011. 277 с.
9. Козак В.Г. Удосконалення системи інформаційного забезпечення економічного аналізу. *Економіка АПК*. 2005. № 1. С. 66–70.
10. Маслак О. І., Коробкова І. В Інформаційне забезпечення процесу управління стратегічною стійкістю підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 4. С. 23-25.
11. Мельник О.Г. Інформація як складового інноваційного розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 10. С. 136-141.
12. Петренко С.М. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю господарських систем: Монографія. Донецьк: ДонНУЕТ, 2007. 290 с.
13. Пуцентейло П. Р. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2015. Вип. 11. С. 224-232.
14. Рогоза М.Є. Скляр А.А. Інформаційне забезпечення стратегічного управління і його вплив на невизначеність середовища господарювання. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Вип. 206: В 4 т. Том III. Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. С. 641-650.
15. Семенова К. Д. Аналітичні можливості фінансової звітності для оцінки підприємницьких ризиків. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022. № 8 (297). С. 32-39.
16. Томчук О.Ф. Аналітичні можливості балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28-2. С. 152-159.
17. Уткіна М. С. До питання інформаційного забезпечення фінансового моніторингу. *Juris Europensis Scientia*. 2022. Випуск 2. С. 94-97.
18. Хомош Ю.С. Вовк Ю.Я.Значення інформаційного забезпечення в управлінні інноваційною діяльністю підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.13. С. 322-328
19. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. Навчальний посібник К.: КНЕУ, 2001. 540 с.
20. Шелковникова О.В. Управлінська інформаційна система підприємства: принципи розробки та концептуальна модель. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 28. 157-163.

REFERENCES

1. Bosak, I.P. (2007). Informatsiine zabezpechennia upravlinnia pidpriemstvom: ekonomichniyi aspekt [Information support for enterprise management: economic aspect]. *Rehionalna ekonomika*, (4), 193-195.
2. Boiarko, I.M., Hrytsenko, L.L., Riabenkov, O.V. (2017). Kontseptualna model orhanizatsii systemy finansovoho kontrolinhu na pidpriemstvi [Conceptual model of the organization of the financial controlling system at the enterprise]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, (1(28)), 71-77.
3. Budko, O.V. (2013). Finansova zvitnist yak dzherelo informatsii dlia pryiniattia upravlinskykh rishen [Financial reporting as a source of information for making managerial decisions]. *Efektivna ekonomika*, (1). Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1721>.

4. Hudz, O.E. (2018). Suchasni informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v upravlinni pidpriemstv [Modern information and communication technologies in enterprise management]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, (2). Retrieved from: https://duikt.edu.ua/uploads/p_1010_70172914.pdf?file=p_1010_70172914.pdf.
5. Denysenko, M.P., Kolos, I.V. (2006). Informatsiine zabezpechennia efektyvnoho upravlinnia pidpriemstvom [Information support for effective enterprise management]. *Ekonomika ta derzhava*, (7), 19-24.
6. Diatlov, Ye.V. (2018). Systema informatsiinoho zabezpechennia u sferi zovnishnoekonomichnoi diialnosti: naukovy pohliady shchodo formuvannia ta rozvytku [Information support system in the field of foreign economic activity: scientific views on formation and development]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, (1), 101-102.
7. Yevtushenko, O.A. (2015). Informatsiine zabezpechennia upravlinnia vidtvorenniam osnovnykh zasobiv mashynobudivnoho pidpriemstva [Information support for the management of the reproduction of the fixed assets of the machine-building enterprise]. *Yevropeyskyi vektor ekonomichnoho rozvytku*, (1(18)), 84-91.
8. Ivanova, V.V. (2011) Informatsiine zabezpechennia ekonomiky, zasnovanoi na znanniakh: monohrafiia [Information support of the knowledge-based economy]. Kyiv: Lohos.
9. Kozak, V.H. (2005). Udoskonalennia systemy informatsiinoho zabezpechennia ekonomichnoho analizu [Improvement of the system of information support of economic analysis]. *Ekonomika APK*, (1), 66-70.
10. Maslak, O.I., Korobkova, I.V. (2015). Informatsiine zabezpechennia protsesu upravlinnia stratehichnoiu stiikistiu pidpriemstva [Information support for the process of managing the strategic stability of the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (4), 23-25.
11. Melnyk, O.H. (2008). Informatsiia yak skladovoho innovatsiinoho rozvytku [Information as a component of innovative development]. *Aktualni problemy ekonomiky*, (10), 136-141.
12. Petrenko, S.M. (2007). Informatsiine zabezpechennia vnutrishnoho kontroliu hospodarskykh system [Information provision of internal control of business systems]. Donetsk: DonNUET.
13. Putsenteilo, P.R. (2015). Informatsiine zabezpechennia analitychnoi diialnosti v upravlinni pidpriemstvom [Information provision of analytical activities in enterprise management]. *Naukovo-informatsiinyi visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halyskoho*, (11), 224-232.
14. Rohoza, M.Ye., Skliar, A.A. (2005). Informatsiine zabezpechennia stratehichnoho upravlinnia i yoho vplyv na nevyznachenist seredovyscha hospodariuvannia [Information provision of strategic management and its impact on the uncertainty of the business environment]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*, (206(3)), 641-650.
15. Semenova, K.D. (2022). Analitychni mozhlyvosti finansovoi zvitnosti dlia otsinky pidpriemnytskykh ryzykiv [Analytical capabilities of financial reporting for assessing business risks]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, (8(297)), 32-39.
16. Tomchuk, O.F. (2018). Analitychni mozhlyvosti balansu (zvituv pro finansovyi stan) pidpriemstva [Analytical capabilities of the balance sheet (report on the financial condition) of the enterprise]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (28-2), 152-159/
17. Utkina, M.S. (2022). Do pyttannia informatsiinoho zabezpechennia finansovoho monitorynhu [To the issue of information provision of financial monitoring]. *Juris Europensis Scientia*, (2), 94-97.
18. Khomosh, Yu.S., Vovk, Yu.Ya. (2012) Znachennia informatsiinoho zabezpechennia v upravlinni innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemstv [The value of information provision in the management of innovative activities of enterprises]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, (22.13), 322-328.
19. Chumachenko, M.H. (2001). Ekonomichnyi analiz [Economic analysis]. Kyiv: KNEU.
20. Shelkovnykova, O.V. (2015). Upravlinska informatsiina systema pidpriemstva: pryntsyipy rozrobky ta kontseptualna model [Management information system of the enterprise: development

principles and conceptual model]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, (28), 157-163.

STETSIUK PETRO. INFORMATION SUPPORT FOR THE MANAGEMENT OF THE COMPANY'S FINANCIAL RESOURCES. *Annotation. The article examines theoretical and practical issues of forming a system of information support for managing the company's financial resources. It was determined that with the growth of dynamism and uncertainty of the conditions of economic activity of enterprises, the volume of information used in the process of managing financial resources increases. At the same time, the requirements for its quality and efficiency are growing. This requires the development of the information support system and the creation of the appropriate infrastructure. Different approaches to determining the subject content of information support are analyzed. The existence of three groups in this field of scientific discussions is established, and the author's interpretation is given. On this conceptual basis, the structural scheme of the system of information support for the management of the financial resources of the enterprise is defined, taking into account its functional specificity. The most essential requirements for the quality of information in the context of financial resources management are revealed. It was determined that the formation of the information support system for managing financial activities should be based on the capabilities and tasks of the enterprise, the specifics of economic activity and its regulatory and legal regulation. The information capabilities of domestic financial reporting in separate areas of information support for the management of the company's financial resources have been analyzed. The importance of automation of managerial influence on business processes of formation and use of financial resources in the system of information management of these processes has been established. Based on the results of the analysis and summarization of literary sources, it was determined that certain principles must be followed when developing an automated information support system for the financial management of an enterprise. Their essence and significance are revealed.*

Keywords: *management, information, information resources, information support, information systems, financial resources, financial potential, enterprise.*